

Færingers delfindrab er ikke fredet farvand

Nationale grænser er ikke grænser, der bør stoppe den etiske diskussion. Men der er god grund til både at forholde sig kritisk til det, der foregår på Færøerne og herhjemme på samme tid.

Kronik

MICKEY GJERRIS
bioetiker, ph.d., forfatter, Hellerup
JACOB BIRKLER
filosof, Esbjerg

Nu, hvor de værste bølger har lagt sig efter fangsten af flere end 1.400 delfiner på Færøerne, er det værd at kaste et kritisk blik på nogle af de argumenter, som er blevet fremført til forsvar for det, som en del færing betragter som en kulturbevarende tradition.

Men kan vi overhovedet tillade os at mene noget om det, der foregår på Færøerne, når vi selv bor i landet med den største svineproduktion målt per indbygger? Hvad er 1.400 delfiner målt op mod 30 millioner svin om året? Og ca. 25.000 døde pattegrise om dagen? Utallige søer, der dør nedslidte og med mavesår, og de kritisable staldforhold, som grisene bydes?

Hvordan kan vi tillade os at rette et kritisk blik mod andre landes traditioner, når vi selv er fra en nation, der byder produktionsdyr så ringe vilkår? Er det ikke bare hyklari? Til det kan der peges på fire forhold.

For det første står man som borger ikke til ansvar for landets traditioner, hvis man ikke støtter dem. Og det er muligt at bo i Danmark og være af den opfattelse, at den industrielle dyreproduktion bør standses. Har man det standpunkt, er der ikke tale om hyklari, men

om et sammenhængende syn på, hvordan forholdet mellem mennesket og andre dyr bør være.

For det andet beskytter nationalgrænser ikke mod kritik. Hvordan vi behandler andre sansende væsener, er ikke noget, vi kan beslutte i fred og ro bag lukkede grænser og blot afvise al udefrakommende kritik som utilstedelig indblanding.

Alt andet ville i givet fald betyde, at færing heller ikke kunne forholde sig kritisk til praksisser i andre lande, f.eks. tyrefægtning i Spanien eller rutinemæssig halekupering af grise i Danmark. Diskussionen om etik og værdier kender ikke til landegrænser.

For det tredje gælder det for os alle, at der let opstår en afstand mellem det, vi siger, og det, vi gør.

Så hvis man ikke må kaste med sten, fordi man selv bor i et glashus, bliver her meget stille. Vi bor alle i glashuse og er alle hyklere.

Det bør ikke få samtalen til at forstumme, men få os til at overveje, at vi er i samme båd, når vi kritiserer hinanden. Ingen sidder på den høje moralske hest. Men derfor må vi gerne forholde os sagligt kritisk til hinanden.

For det fjerde er det ikke sådan, at blot fordi nogle gør noget forkert, så bliver det, man selv gør, rigtigt. Etisk set skal vi altid stå til ansvar for vores egne handlinger.

Har vi gjort noget, som er forkert, er det ikke en undskyldning, at andre også gør noget forkert.

Det kan være relevant at tale om, men man kan ikke undslippe

det etiske ansvar for egne handlinger blot ved at sige: "Hvad med dig selv?"

Vi mener derfor, at det er fuldt berettiget at vende et kritisk blik mod Færøerne og gøre opmærksom på de etiske problemer ved de traditionelle drab på store havpattedyr og diskutere de begrundelser, der fremføres til forsvar for denne praksis.

A: Det gør ikke en tradition etisk acceptabel, at den har stået på i lang tid. Uanset hvor længe nogle mennesker har holdt slaver eller undertrykt andre pga. religion, hudfarve, køn, seksualitet eller andet, bliver det ikke rigtigt. Det gælder også vores forhold til dyr, hvad enten vi taler svineproduktion eller fangsttraditioner på Færøerne. Fortidens og nutidens standarder står altid til kritik. Ellers må al etisk samtale forstumme, og vi kan alene gøre, som vi gjorde i går.

B: Kulturer er under evig forandring. At ville fastholde fangst af store havpattedyr ved at genne dem ind på lavt vand og slå dem ihjel med knive i en stresset situation, alene fordi man mener, at denne praksis er kulturbærende, viser snarere, at den pågældende kultur har brug for at forandre sig.

Der var også mange, der fandt, at stændersamfundet var kulturbærende.

Videre kan man pege på, at hvis en kultur udelukkende opretholdes gennem en enkelt praksis, så kan kulturen næppe bære sig selv.

C: Kødet fra fangsten på Færøer-

ne indgår ikke i den normale markedsøkonomi, men fordeles efter et sindrigt system, der også tilgodeser dem, der har det økonomisk svært. Det er i sig selv, set herfra, positivt, at man har traditioner i et samfund, der bryder med det dominerende neoliberalistiske menneskesyn.

Men det er svært at se, at man ikke kan udfolde den form for de-

”

Hvad er 1.400 delfiner målt op mod 30 millioner svin om året? Mere end 25.000 døde pattegrise om dagen?

leøkonomi igennem en anden praksis: Hvorfor kan man kun dele kødet fra grunder og delfiner og ikke overskuddet i sin virksomhed?

D: Hvis man mener, at traditionen fastholder båndene til fortiden, kan det undre, at man f.eks. benytter motorbåde til fangsten og ikke kun fartøjer drevet med årer eller vind. Netop motoriseringen er med til at effektivisere fangsten og muliggøre, at man kan få så mange dyr tvunget ind på lavt vand.

Men hvad bliver der så af traditionen? Den synes lige så fjern, som Jens Hansens bondegård er fra den moderne intensive svineproduktion.

Det virker mere som en undskyldning at hævde disse histori-

ske bånd end en reel videreførelse af en tradition.

E: Det kød, som fangsten tilvejebringer, er så forurenat af bl.a. kviksølv, at den færøske fødevarerstyrelse anbefaler kun at spise det én gang om måneden, og en tidligere embedslæge har direkte omtalt det som »uegnet til menneskeføde«. Argumentet om, at kødet er en nødvendig del af fødevarergrundlaget på Færøerne, holder derfor ikke, al den stund det dels er sundhedsskadeligt at spise og dels, at man i forvejen importerer store mængder af fødevarer. At erstatte den lille del af kosten, der dækkes af hvalkød med importerede proteiner, vil næppe rykke meget ved bæredygtighedsbalancen i en typisk færøsk kost.

F: Der er gennem tiden skabt viden om, at delfiner og andre hvallarter har et fascinerende og kompliceret socialt liv. De kan opleve deres egen velfærd og have bedre eller værre liv. Fangstmetoderne medfører påviseligt forhøjet stress hos mange af dyrene. Kalve bliver skilt fra deres moder, og dyr presses tæt på ukendte individer. Selvfølgelig er det, at man, hvis den udføres korrekt, føre til en hurtig død, men enhver, der har set optagelser af, hvordan det faktisk foregår, kan se, at det ikke er under rolige og ideelle forhold, at kniven skal føres. Endvidere tager drabene tid pga. de mange dyr.

Mange af dem kommer således til at svømme rundt i artsfællers blod i panik, indtil de selv bliver dræbt. Hvordan det opleves for et intelligent og socialt dyr som f.eks. delfiner, kan vi kun gisne om, men at hævde, at der ikke er tale om et velfærdsproblem, er for os at se ikke at ville se virkeligheden i øjnene.

Alt dette gør for os, at de færing, som ønsker at fortsætte traditionen, bør gentænke deres holdning og overveje, om ikke den færøske kultur kan bevares på andre måder og måske endda beriges, hvis man indgår i et langt mere empatisk og respektfuldt forhold med de dyr, som lever i havet omkring øerne.

Og så er det også en anledning til, at vi i andre lande, herunder Danmark, vender et kritisk blik mod vores eget forhold til dyr og de stærkt problematiske forhold, som den industrielle produktion af kød, æg og mælk byder dyrene. Vi kan lige så lidt som færing undskylde os med, at andre mennesker andre steder gør noget, der er mere forkert. Men at kræve, at vi skal være færdige med at fejle for egen dør, før vi taler om, hvad der foregår andre steder, giver ingen mening.

Nationale grænser er ikke grænser, der bør stoppe den etiske diskussion. Men der er god grund til både at forholde sig kritisk til det, der foregår på Færøerne og herhjemme på samme tid.

